

1. निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के सही उत्तर लिखो – 5
- लङ्कायाः नृपः रावणः छलेन सीतां अहरत् | श्रीरामः लक्ष्मणः च वने इतस्ततः अभ्रमतां | श्रीरामः सुग्रीवस्य सहायकः अभवत् | सुग्रीवस्य पवनकुमारस्य च सहायता सः लङ्कां प्राविशत् | तत्र श्रीरामस्य रावणेन सह युद्धं अभवत् | युद्धे श्रीरामः सकलान् राक्षसान् लङ्कापतिं रावणम् च अमारयत् |
- क) एक पदेन उत्तरत -
- 1 . लङ्कायाः अधिपतिः कः आसीत् ?
  - 2 . नृपः कां अहरत् ?
- ख) पूर्ण वाक्येन उत्तरत -
- 1 . रामः कस्य सहायकः अभवत् ?
- ग) प्रदत्त विकल्पेभ्यः उचितं उत्तरं चिनुत -
- 1 . 'अभ्रमतां' इति क्रियापदस्य किं कर्तृ पदं अत्र प्रयुक्तम् ?
- क) श्रीरामः लक्ष्मणः च   ख) श्रीरामं श्रीलक्ष्मणं   ग) श्रीरामेण श्रीलक्ष्मणेन   घ) श्रीलक्ष्मणाय
- 2 . दिए गए शब्दों के अर्थ लिखिए -
- नूतन , शतकम् , एतेषाम् , परिवर्तितानि , यत्किञ्चित् , भवतु , भगिनी , इच्छामः , समवायः , जानीथ 5
- 3 . अधोलिखितानि प्रश्नानां उत्तराणि एकपदेन लिखत – 10
- 1) काः स्वाधीनाः आसन् ?
  - 2) का स्व दृढनिश्चयात् न विचलिता ?
  - 3) के कृपात् जलोद्धरणं अवारयन् ?
  - 4) इयं केषां महाशक्तिभिः पूरिता ?
  - 5) अत्र किं सदैव पूर्णं अस्ति ?
  - 6) महान् गणितज्ञः कः आसीत् ?
  - 7) गज परिमाणं किं भवति ?
  - 8) के न समादृताः भवन्ति ?
  - 9) तडागाः कैः निर्मायन्ते स्म ?
  - 10) अस्माकं देशस्य नाम किं अस्ति ?
- 4 . अधोलिखितानि प्रश्नानां उत्तराणि पूर्ण वाक्येन लिखत - 10
- क) गजधराः नाम किमर्थम् आसीत् ?
- ख) कानि राज्यानि सप्त भगिनी नाम्ना प्रथितानि सन्ति ?
- ग) आर्यभट्टस्य विरोधः किमर्थम् अभवत् ?
- घ) सत्य शोधक मण्डलस्य उद्देश्यं किं आसीत् ?
- ङ) विवाहानन्तरं अपि सावित्र्याः मनसि किं आसीत् ?
- 5 . मञ्जूषातः पदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत – 2.5
- (नौकां , पृथिवी , तदा , चला , अस्तं)
- क) सूर्यः पूर्व दिशायां उदेति पश्चिम दिशायां च ..... गच्छति |
- ख) सूर्यः अचलः पृथिवी च ..... |
- ग) ..... स्वकीये अक्षे घूर्णति |
- घ) यदा पृथिव्याः छायापातेन चन्द्रस्य प्रकाशः अवरुध्यते ..... चन्द्रग्रहणं भवति |

- ड) नौकायां उपविष्टः मानवः ..... स्थिरामनुभवति ।
- 6 . विशेष्य पदानि विशेषण पदानि योजयत - 2.5
- क) अयं - संस्कृतिः
- ख) संस्कृतिविशिष्टायां - इतिहासे
- ग) महत्वाधायिनि - प्रदेशः
- घ) प्राचीने - समवायः
- ड) एकः - भारतभूमौ
- 7 . धातु प्रत्ययं च लिखत - 2.5
- क) द्रष्टुम् = ... + ...
- ख) करणीयम् = ... + ...
- ग) पातुम् = ... + ...
- घ) खादितुम् = ... + ...
- ड) कृत्वा = ... + ...
- 8 . रेखाङ्कित पदानि आधृत्य प्रश्न निर्माणं कुरुत - 2
- क) प्रसन्नतायाः विषयः अयं ।
- ख) सर्वकारस्य घोषणा अस्ति ।
- ग) अहं स्वापराधं स्वीकरोमि ।
- घ) समयात् पूर्वम् आयासम् करोसि ।
- 9 . समानार्थकानि पदानि मेलयत - 3
- क) जगति नदी
- ख) कुलिशात् पृथ्वीं
- ग) प्रकृति संसारे
- घ) चक्षुषा स्वभावः
- ड) तटिनी वज्रात्
- च) वसुन्धरां नेत्रेण
- 10 . विशेषण – विशेष्य पदानि मेलयत - 2.5
- क) सुकुमारा जगत्
- ख) सहजा संसारे
- ग) विश्वस्मिन् भारतजनता
- घ) समम् प्रकृति
- ड) समस्ते जगति
- 11 . निर्देशानुसार लिखत -
- क) लता , मुनि अथवा बाल का शब्द रूप चतुर्थी और पञ्चमी विभक्ति के सभी वचनों में लिखो । 5
- ख) नम् अथवा पच् धातु लृट् लकार का पूरा रूप सभी पुरुषों तथा वचनों में लिखो । 5
- ग) 50 से 100 संख्याओं को संस्कृत में लिखो । 3
- घ) उपसर्ग धातु प्रत्यय के योग से शब्द निर्माण करो - 3
- 1 . आप् + क्त्वा = ...
- 2 . भिद् + क्त्वा = ...
- 3 . ज्ञा + क्त्वा = ...
- 4 . परि + ह् + ल्यप् = ...
- 5 . परि + भ्रम + ल्यप् = ...
- 6 . आ + दा + ल्यप् = ...

ड) अधोलिखित – अव्ययानां वाक्येषु प्रयोगं कुरुत – 4

1) मा 2) अपि 3) किं 4) अद्य

च) शुल्क-दण्ड-क्षमार्थ प्रधानाचार्या प्रति लिखितं पत्रं मञ्जूषायां प्रदत्त शब्दैः पूरयत - 5
सेवायां

मान्याः प्रधानाचार्या महोदयाः,

रा० उ० मा० विद्यालयः

प्रताप नगरं , दिल्ली |

मान्यवराः,

निवेदनम् इदं 1) ..... यत् मासिक-परीक्षायां 2) ..... अहं शत –रूप्यक –

दण्डेन 3) ..... | एषः मम प्रथमः 4) ..... एव आसीत् | आशासे यत् मम

शुल्कदण्डं 5) ..... भवन्तः मम उपरि अनुग्रहीष्यन्ति |

दिनाङ्क .....

भवदीयः शिष्यः

अमितः

(कक्षा –अष्टमी)

(क्षमयित्वा ,अस्ति ,अनुपस्थिति वशात्, दण्डितः ,अपराधः)

छ) चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायाः 5

सहायतया च संस्कृतेन पञ्च

वाक्यानि लिखत –

मञ्जूषा – मिलित्वा , वर्ण ,

होली-उत्सवः , जनाः ,

आनन्दयन्ति , नृत्यन्ति , द्वौ –

जनौ , ढोलकं , गायन्ति ,

वादयतः |

ज) मञ्जूषायां प्रदत्त शब्द सहायतया अधोलिखित संवादानां रिक्तस्थानानि पूरयत - 5

अमितः – त्वं नव – कक्षायां कं विषयं ग्रहीष्यसि ?

अमितः – अहं तु संस्कृतं एव 1) ..... |

अनुजः – किमर्थम् संस्कृतं एव ?

अमितः – 2) ..... संस्कृतं रोचते |

अनुजः – परं संस्कृत भाषा 3) ..... कठिना |

अमितः - केन कथितं ?

अनुजः - सर्वे एव 4) ..... |

अमितः - ये जनाः संस्कृत भाषां नियमानुसारं न पठन्ति ते एव इत्थं 5) ..... |

अनुजः – आम्

(मञ्जूषा - कथयन्ति , मह्यम् , हिन्दीभाषायाः , ग्रहीष्यामि , वदन्ति)